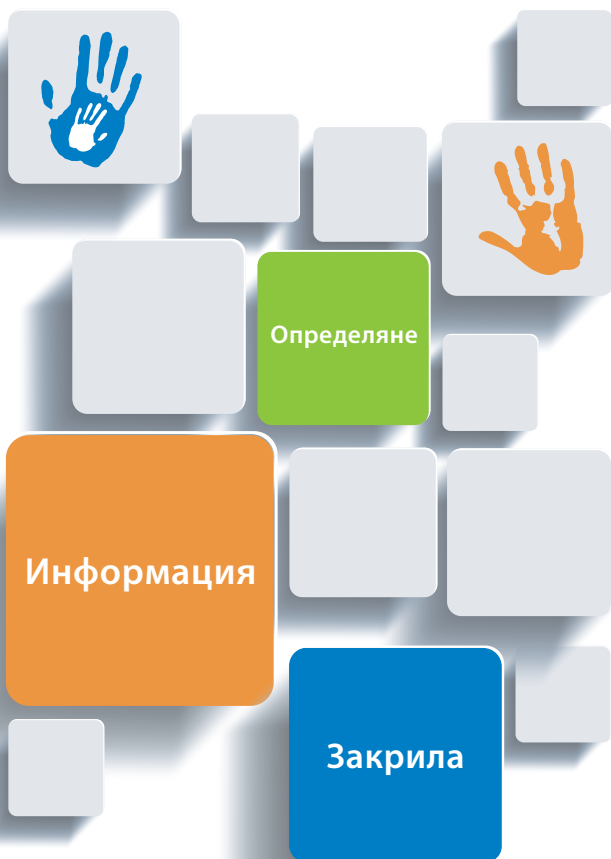

Достъп до процедурата за предоставяне на убежище

Какво трябва да знаете

Europe Direct е услуга, предназначена да ви помогне да намерите отговори на въпросите, които си задавате за Европейския съюз.

Единен безплатен номер (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Информацията, както и повечето обаждания са безплатни (възможно е обажданията от мрежата на някои оператори, от обществени телефони или от хотели да бъдат таксувани).

Допълнителна информация за Европейския съюз можете да намерите в интернет (<http://europa.eu>).

Designed by EWORX

Люксембург: Служба за публикации на Европейския съюз,
2016 г.

Какво трябва да знаете
ISBN 978-92-9243-583-7
doi:10.2847/66972

© Европейски съюз, 2016 г.

Възпроизвеждането е разрешено при посочване на източника.

Printed in Luxembourg

Отпечатано върху хартия, избелена без употреба на елементарен хлор (ECF)

Достъп до процедурата за предоставяне на убежище

Какво трябва да знаете

Съдържание

1	Какво означава международна закрила?	1
2	Какво означава забрана на връщането („ <i>non-refoulement</i> “) и към кого се прилага тя?	2
3	На кого се предоставя международна закрила в ЕС?	3
4	Каква е разликата между мигрант и лице, нуждаещо се от международна закрила?	5
5	Мое задължение ли е да реша дали дадено лице се нуждае от международна закрила?	6
6	Какви права имат лицата, които може да се нуждаят от международна закрила, когато установявам контакт с тях?	7
7	Какво е моето задължение към лицата в уязвимо положение?	8
8	Каква отговорност нося за дете или лице, което заявява, че е дете?	9
9	Може ли жертва на трафик на хора да има нужда и от международна закрила?	11
10	Кой може да кандидатства за международна закрила?	13
11	Може ли и лице с подправени документи или без никакви документи да кандидатства за международна закрила?	14
12	Как да разпозная, че някой може да пожелае да кандидатства за международна закрила?	15

13	Кога и как следва да предоставя информация на хората, които може да пожелаят да кандидатстват за международна закрила?	17
14	Кога едно лице става кандидат за международна закрила?	19
15	Как да разпозная, че едно лице търси международна закрила?	20
16	Какво следва да направя, ако лицето е изразило пред мен желание да кандидатства за международна закрила?	21
17	Какво да направя, ако има признаци, че някой може да има нужда от закрила, но не е дал израз на желание да кандидатства?	23
18	Какво става, ако дадено лице е поискало убежище, но имам подозрения, че то само се опитва да злоупотреби със системата?	25
19	Какво става, ако не успея да разпозная лице, което желае да кандидатства за международна закрила?	26
20	Понякога чувствам, че силите ми се изчерпват или дори изпитвам раздразнение към хората, с които трябва да се занимавам ежедневно. Нормално ли е това?	27
	Достъп до процедурата за предоставяне на убежище	28

1 Какво означава международна закрила?

За хората, нуждаещи се от международна закрила, основните права на човека и физическата сигурност не са гарантирани в техните родни страни и те са били принудени да избягат от риска от преследване, нечовешко или унизително отношение или други сериозни нарушения на правата на човека. Поради това международната общност трябва да се намеси и да изпълни своето задължение съгласно международното и европейското право да предостави международна закрила на онези, за които липсва закрила в техните родни страни.

Достиженията на правото на ЕС в областта на убежището предлагат две форми на международна закрила: статут на бежанец и статут на субсидиарна закрила. Въз основа на принципа за единен статут за бежанците или за лицата, имащи право на субсидиарна закрила, получилите статут на субсидиарна закрила следва да получават същите права и ползи, с каквито се ползват бежанците, и да изпълняват същите условия за допустимост. Освен това вашата държава може да предостави и други форми на закрила въз основа на хуманитарни съображения.

Достъпът до безопасност и адекватна процедура за предоставяне на убежище е съществен елемент, за да се гарантира, че лицата, нуждаещи се от международна закрила, се ползват с правата, на които имат право. Като служители, които първи установяват контакт, вие имате решаваща роля за осигуряване на достъп до закрила за нуждаещите се лица.

2 Какво означава забрана на връщането („non-refoulement“) и към кого се прилага тя?

Забраната на връщането („non-refoulement“) се отнася до задължението на държавите членки да **се въздържат от експулсиране или връщане на всяко лице по какъвто и да е начин до границите на териториите или до всяко място, където то може да бъде изложено на преследване**, смъртно наказание, изтезание или друго нечовешко или унижително отношение или наказание дори ако лицето е незаконен мигрант. В контекста на убежището принципът за забрана на връщането води до задължение да се предостави на лицата, търсещи международна закрила, достъп до територията и до справедливи и ефикасни процедури за предоставяне на убежище, чрез които да се реши дали лицето ще получи международна закрила или не.

Забраната на връщането е в сила за всяка форма на принудително извеждане, включително депортиране, експулсиране, екстрадиране, неформално прехвърляне или „предаване“ и недопускане до границата. **Това включва също непрякото връщане, което представлява връщане на лицето в трета държава, където е налице рискът от връщане.** Никое лице, търсещо международна закрила, не трябва да бъде връщано в трета страна за решаване на молбата без достатъчни гаранции във всеки отделен случай. Тези гаранции включват сигурността, че лицето ще бъде повторно прието в тази страна, ще се ползва с ефективна закрила срещу връщане, ще има възможност да потърси и да получи убежище и ще бъде третирано съгласно общоприетите международни стандарти.

Вж. раздел „Основната роля на служителите, които първи установяват контакт“ от Практическото ръководство.

3 На кого се предоставя международна закрила в ЕС?

Достиженията на правото на ЕС в областта на убежището предлагат две форми на международна закрила: статут на бежанец и статут на субсидиарна закрила. Освен това вашата държава може да предостави и други форми на закрила въз основа на хуманитарни съображения.

- **Бежанец** е лице, което е било принудено да избяга от страната, чийто гражданин е, или — в случая с лица без гражданство — от страната на предишното си обичайно местожителство поради основателни опасения от преследване по причина на своята раса, вероизповедание, националност, политически възгледи или принадлежността си към определена социална група, и което не може или поради тези опасения не желае да се върне в тази страна.
- **Субсидиарна закрила** се предоставя на лицата, които не могат да бъдат определени като бежанци, но все пак се нуждаят от международна закрила. На територията на ЕС субсидиарна закрила се предоставя на лицата, които са изложени на реален риск от тежки посегателства, ако бъдат върнати в своята страна. **Тежки посегателства** са:
 - смъртното наказание или екзекуцията;
 - изтезания, нехуманно или унизително отношение или наказание;
 - тежки и лични заплахи поради безогледно насилие в случай на въоръжен вътрешен или международен конфликт.

Като служители, които първи установяват контакт, вашите задачи включват правилното разпознаване и насочване на лицата, които може да се нуждаят от международна закрила, както и на други лица със специални потребности, включително деца и жертви на трафик на хора. Понякога е възможно хората да имат многобройни потребности, което да наложи многобройни насочвания.

Не забравяйте, че когато установявате контакт с лица, които може да се нуждаят от международна закрила, вие представлявате не само собствената си държава, но и ЕС като цяло.

Какво представлява Общата европейска система за убежище?

Общата европейска система за убежище (ОЕСУ) е обща система, основаваща се на пълно и всеобхватно прилагане на Женевската конвенция. Тя има за цел да гарантира справедливо човешко отношение към кандидатите за международна закрила, да хармонизира системите за убежище и да намали различията между държавите членки на основата на обвързващо законодателство, както и да засили практическото сътрудничество между националните служби за предоставяне на убежище и външното измерение на убежището.

ОЕСУ се състои от следните правни инструменти, определящи високи общи стандарти и по-силно сътрудничество, за да се гарантира, че кандидатите за международна закрила се третират еднакво в справедлива и ефикасна система, където и да кандидатстват за международна закрила:

Директивата относно процедурите за убежище (преработен текст), която си поставя за цел вземането на справедливи, бързи и качествени решения в областта на международната закрила.

Директивата за определяне на минимални стандарти относно приемането на лица, търсещи убежище (преработен текст), която гарантира, че има хуманни материални условия за приемане на търсещите убежище в целия ЕС и че основните права на въпросните лица се зачитат напълно.

Директивата за признаването (преработен текст), в която се поясняват основанията за предоставяне на международна закрила. Нейните разпоредби предвиждат освен това редица права и мерки за интеграция на получателите на международна закрила.

Регламентът от Дъблин (преработен текст), в който се пояснява процесът за определяне на държавата членка, отговаряща за разглеждане на молбата.

Регламентът за „Евродак“ (преработен текст) за подобряване на функционирането на базата данни с дактилоскопични отпечатьци на ЕС.

4

Каква е разликата между мигрант и лице, нуждаещо се от международна закрила?

„Мигрант“ е общ термин, който включва лицата, които напускат една държава или един регион, за да се установят в други. Някои мигранти доброволно решават да се преместят поради различни причини, повечето от които не са свързани със закрила, например заради семейни връзки или поради икономически трудности. **Лицата, които се нуждаят от международна закрила**, от друга страна, **са принудени да спасяват живота си или да запазят своята свобода**. Те нямат закрила в своята държава на произход; всъщност често пъти именно тяхното правителство ги заплашва с преследване. Ако други държави не ги пуснат да влязат и не им предложат закрила, това може да ги изложи на смъртен риск, преследване или други сериозни нарушения на правата на човека.

Съвременните миграционни модели често са смесени. В рамките на смесените миграционни потоци хората, които се нуждаят от закрила, и онези, чиито причини не са свързани със закрила, пътуват в обща група, като използват едни и същи маршрути и транспортни средства. Такива пътувания могат да бъдат продължителни, тежки и опасни за живота, като често са организирани незаконно. Разпознаването на лицата, които може да пожелаят да кандидатстват за международна закрила при тези обстоятелства, е трудна, но изключително важна задача.

5

Мое задължение ли е да реша дали дадено лице се нуждае от международна закрила?

Не. Не е ваша задача да преценявате дали дадено лице се нуждае от международна закрила, или дали изложението му е достоверно. На друго място ще последва различна процедура, изпълнена от длъжностни лица на органа, вземащ решения в областта на убежището, които ще направят оценка на молбата и ще определят, в съответствие с европейското и международното право, дали лицето отговаря на условията за международна закрила или не.

Вашето задължение е да разпознаете лицата, които може да пожелаят да кандидатстват за международна закрила, да им предоставите информация относно възможността да направят това и да насочите към компетентния орган онези, които искат да кандидатстват.

Вж. раздел „Основната роля на служителите, които първи установяват контакт“ от Практическото ръководство.

6 Какви права имат лицата, които може да се нуждаят от международна закрила, когато установявам контакт с тях?

Лицата, които може да се нуждаят от международна закрила, имат определени права, независимо дали са заявили изрично желанието си да кандидатстват за международна закрила, или не. В много случаи вашето задължение е да осигурите гарантирането на тези права.

В този контекст принципът на **забрана на връщането** се прилага към всички лица, независимо дали статутът им е бил формално определен, или не. Държавите членки са длъжни да се въздържат от връщане на хората до всяко място, където може да бъдат подложени на преследване, както и на нечовешко или унижително отношение или наказание, включително изтезания, дори ако са мигранти с нередовен статут.

Други права включват **ефективен достъп до процедурата за предоставяне на убежище, правото на информация** на език, който лицето може да разбере, относно възможността да кандидатства, в това число достъп до **устен преводач**, и **възможността да се свърже с ВКБООН или други организации**, предоставящи правни или други консултации за кандидатите.

Помнете, че всички хора трябва да бъдат третираны при пълно **зачитане на човешкото достойнство** и в съответствие с основните права и правата на човека, включително осигуряване на спешни здравни грижи и задоволяване на основните потребности. Лицата в уязвимо положение, в това число децата и жертвите на трафика на хора, трябва да бъдат разпознати и насочени към съответните процедури.

Вж. раздел „Основната роля на служителите, които първи установяват контакт“ от Практическото ръководство.

7

Какво е моето задължение към лицата в уязвимо положение?

Лицата в уязвимо положение включват по-специално деца, непридружени деца, лица с увреждания, възрастни хора, бременни жени, самотни родители с деца, жертви на трафика на хора, лица с тежки заболявания и психични смущения и лица, които са били подложени на изтезания, изнасилване или други сериозни форми на психическо, физическо или сексуално насилие.

Гранично-пропускателните пунктове и местата за задържане са сред основните места, където специалните потребности на лицата в уязвимо положение могат да бъдат заявени или открити. Като служители на първа линия вие имате задачата да **разпознаете специалните потребности на лицата в уязвимо положение и да ги насочите за допълнителна оценка и/или подкрепа** към националните органи или други заинтересовани страни, като НПО и ВКБО-ОН, които са специализирани и оправомощени да задоволят техните потребности в съответствие с националното законодателство и националната практика. Убедете се, че познавате националните процедури за насочване и разполагате със съответните данни за връзка.

Съображенията относно спешните здравни грижи и основните потребности следва винаги да се разглеждат незабавно и да имат приоритет пред миграционните проблеми. Целостта на семейството следва да се запази в максимално възможната степен и децата не трябва да се отделят от своите родители или родственици.

Вж. раздел „Обърнете внимание на уязвимости“ от Практическото ръководство.

8

Каква отговорност нося за дете или лице, което заявява, че е дете?

Съгласно приложимите международни и европейски правни норми и законодателство **дете е всяко човешко същество на възраст под 18 години** освен ако съгласно законодателството, приложимо към детето, пълнолетие не се достига по-рано. Дори ако не сте сигурни, че лицето, което твърди, че е дете, наистина е такова, то трябва все пак да бъде насочено към органа, отговарящ за определяне на възрастта съгласно националното законодателство и националната практика.

Децата поначало са в уязвимо положение, така че е много важно да се проявява особена отзивчивост към техните специални потребности, още повече ако са непридружени или отделени.

Непридружените и отделените деца следва да бъдат разпознати и насочени към отговорните органи възможно най-бързо съгласно националното законодателство и националната практика и в съответствие с гаранциите, предоставени от правото на ЕС. Убедете се, че познавате националните процедури за насочване и разполагате с данните за връзка със специализираните служби за защита на детето и други отговорни заинтересовани страни.

Останете винаги наблюдателен и обръщайте внимание на евентуални признаци за трафик на хора. Има ли нещо необичайно в ситуацията, която виждате? Мълчаливо, незаинтересовано/дистанцирано, объркано, уплашено, разтревожено ли е детето? Някой чака ли детето, или то гледа към друг възрастен? Винаги когато имате сериозно подозрение, че детето може да е изложено на риск от трафик на хора или има друга нужда от защита, трябва незабавно да се приложат механизмът за насочване и първоначалната проверка в съответствие с националното законодателство и националната практика.

Не забравяйте да **общувате по подходящ за детето начин**, като имате предвид неговата възраст и степен на зрялост. **Дръжте го в течение** на това, което се случва и което ще се случи. Осигурете **достъп до основните услуги**.

Висшите интереси на детето трябва да имат първостепенно значение при всички действия, които засягат детето. Като общо правило децата следва да не се отделят от придружаващите ги родители или родственици освен ако няма сериозно подозрение, че това не е в техните висши интереси. В такъв случай специализираните служби за защита на детето следва да бъдат незабавно уведомени съгласно националното законодателство и националната практика.

Прилага се принципът на забрана за връщане. Ако трябва да се приложи връщане, следва да бъдат спазени предпазните мерки, определени в член 10 от Директивата за връщане.

Вж. раздел „Непридружени или отделени деца“ от Практическото ръководство.

За допълнителна информация вижте Наръчника за деца VEGA на Frontex (1).

(1) http://frontex.europa.eu/assets/Publications/Training/VEGA_Children_Handbook.pdf

9 Може ли жертва на трафик на хора да има нужда и от международна закрила?

Ако има основания да се счита, че дадено лице може да е жертва на трафик на хора, то следва да бъде насочено към отговорните органи и служби съгласно националното законодателство и националната практика за съответна помощ и подкрепа. Убедете се, че познавате националните процедури за насочване на жертвите на трафик на хора и разполагате със съответните данни за връзка.

Понякога обаче жертвите на трафик на хора може да имат нужда и от международна закрила, така че трябва да им се предостави достъп до процедурата за предоставяне на убежище. Във всеки случай всички жертви на трафик на хора следва да бъдат надлежно информирани за правото им да потърсят убежище.

Имайте предвид, че трафикантът може още да е някъде наблизо. Важно е всеки да има възможността да говори с вас от свое име, свободно и насаме. Вземете мерки никога да не се намесва и/или да не отговаря на въпроси от името на друго лице освен ако не действа в неговия висш интерес. В случаи с неприятели или отделени деца следва да се обърне специално внимание към евентуални признаци за трафик на хора.

В случаите с жени и момичета следва да се осигури присъствието на служител за първи контакт от женски пол, ако това е възможно. От жените и момичетата не трябва да се иска настоятелно да говорят за инциденти или престъпления, свързани със сексуална експлоатация или сексуално насилие. Ако е уместно и в зависимост от възрастта им, жените следва да бъдат деликатно запитани дали не са бременни и при необходимост да бъдат уведомени за налична подкрепа.

Вж. раздел „Лица с многобройни потребности от закрила“ от Практическото ръководство.

10

Кой може да кандидатства за международна закрила?

Всеки има право да кандидатства за международна закрила.

Правото на убежище е признато в Женевската конвенция, Хартата на основните права на ЕС и други международни и европейски правни инструменти. Това обаче не означава, че всяко лице, което кандидатства за международна закрила, ще получи такава. Във всяка система за убежище някои молби ще бъдат отхвърлени, а други приети, но всички те трябва да бъдат преценени в съответствие с европейското и международното право.

Достъпът до безопасност и адекватни процедури е съществен елемент от ефективното ползване на правото на убежище. Като служители, които първи установяват контакт, вие имате решаваща роля при разпознаването на онези лица, които може да пожелаят да кандидатстват за международна закрила, и да им осигурите достъп до процедурата за предоставяне на убежище.

Вж. раздел „Кой може да поиска убежище“ от Практическото ръководство.

11

Може ли и лице с подправени документи или без никакви документи да кандидатства за международна закрила?

Да. Всеки има правото да кандидатства за международна закрила, независимо дали е влязъл в държавата членка, или се намира на нейна територия незаконно, като използва фалшиви или подправени документи или изобщо няма документи.

Повечето хора, които се нуждаят от международна закрила, са изправени пред опасни за живота ситуации на насилие, които рядко им дават възможност да съберат необходимите документи, за да им бъде предоставен достъп до ЕС по законни канали.

В съответствие с Женевската конвенция и Шенгенския граничен кодекс кандидатите за международна закрила не могат да бъдат наказвани поради незаконно влизане или пребиваване, при условие че се представят незабавно на органите. Дори по време на проверката на фалшиви или подправени документи лицето може да кандидатства за международна закрила. В този случай полицейската проверка се прекратява и започва процедурата за предоставяне на убежище.

Вж. раздел „Кой може да поиска убежище“ от Практическото ръководство.

12

Как да разпозная, че някой може да пожелае да кандидатства за международна закрила?

Много хора, които може да се нуждаят от международна закрила, не търсят активно убежище в държавата, в която пристигат. Много от тях не знаят какви права и задължения имат или може да предпочетат да не искат закрила поради специфичното си положение или защото са били дезинформирани от други хора, в това число трафиканти, относно своите възможности за избор.

Ето защо е важно да наблюдавате и **да обръщате внимание на признаци, че дадено лице може да пожелае да кандидатства за международна закрила.**

Признаците, че дадено лице може да пожелае да кандидатства за международна закрила, могат да се проявят по различни начини. Можете да ги забележите, да научите за тях чрез пряк контакт с лицето или с други хора, да заключите за тях въз основа на представените от лицето документи и/или да ги установите при други обстоятелства. За да откриете признаците по-бързо и с по-голяма точност, **обърнете специално внимание на следните елементи:**

1. **Кое е това лице** (възраст; пол, семейно положение; етническа принадлежност; вероизповедание и националност)
2. **Откъде идва лицето** (държава на произход; общи обстоятелства на пристигането)

3. Какво казва/от какво се страхува лицето:

- Да не бъде убито или екзекутирано
- Преследване
- Изтезание
- Война
- Връщане

4. Какво иска лицето:

- Помощ
- Закрила
- Да се види с представител на ООН/ВКБООН/адвокат

5. Какви са вашите наблюдения (външен вид и поведение):

- Търсене на контакт със/избягване на служителя
- Страх, стрес или необичайно мълчание
- Необичайно поведение и/или държание
- Външен вид (рани, белези, облекло, вещи и пр.)

Предоставянето на информация е основен елемент за осигуряване на ефективен достъп до процедурата за предоставяне на убежище. Като служители за първи контакт вашата роля е да се убедите, че хората, които може да пожелаят да кандидатстват за международна закрила, са в състояние да го направят. Ето защо трябва проактивно да им предоставите информация относно правото да кандидатстват за убежище, включително относно правата и задълженията, които то поражда.

Вж. раздел „Неизчерпателен списък на признаците“ от Практическото ръководство.

13

Кога и как следва да предоставя информация на хората, които може да пожелаят да кандидатстват за международна закрила?

Като служители за първи контакт вашата роля е да се убедите, че хората, които може да пожелаят да кандидатстват за международна закрила, са в състояние да го направят. Ето защо трябва проактивно да им предоставите информация относно правото да кандидатстват за убежище, включително относно правата и задълженията, които то поражда. Основната цел на предоставянето на информация е да се гарантира, че лицата, които може да се нуждаят от международна закрила, имат ефективен достъп до процедурата за предоставяне на убежище.

По принцип информацията относно възможността да се кандидатства за международна закрила трябва да се предоставя в местата за задържане и на гранично-пропускателните пунктове, включително в транзитните зони на външните граници. Може обаче да се разглежда като добра практика, ако тази информация се предоставя и в момента, когато хора, опитващи се да заобиколят гранично-пропускателните пунктове, са спрени от органите, отговорни за наблюдение на границите.

Убедете си, че познавате информацията, която следва да се предостави въз основа на националното законодателство и националната практика в съответствие с правото на ЕС. Информацията следва да се предостави **своевременно** и да бъде колкото

е възможно по-пълна. Трябва да общувате на **език, който лицето разбира**. Ако е необходимо, следва да се осигури устен превод. **Езикът и общуването следва да бъдат съобразени с пола, възрастта, физическото и психичното състояние и/или образователното равнище на лицето пред вас.** В случаите с жени и момичета следва да се осигури присъствието на служител за първи контакт и преводач от женски пол, ако това е възможно.

Вж. раздел „Неизчерпателен списък на признаците“ от Практическото ръководство.

14

Кога едно лице става кандидат за международна закрила?

Едно лице става кандидат за международна закрила, когато даде израз на желанието си за това. Съгласно достиженията на правото на ЕС в областта на убежището се счита, че лицето прави такава заявка, **когато даде израз, под каквато и да е форма и пред който и да е орган, на желанието си да кандидатства за международна закрила,** или когато от поведението му се разбира, че търси международна закрила. Не е необходимо да се използва точната дума „убежище“ или „бежанец“. На кандидатите за международна закрила се предоставят всички права и задължения, произтичащи от този статут.

Като служители за първи контакт вие често сте първите представители на вашата държава, с които установява контакт лице, което може да се нуждае от международна закрила. В много случаи такива лица ще имат за първи път възможност да изразят пред вас желанието си да кандидатстват за международна закрила.

Не забравяйте, че много лица, които може да се нуждаят от международна закрила, се страхуват от преследване от страна на длъжностни лица в тяхната страна или са били обект на лошо отношение от страна на длъжностни лица в други държави по време на пътуването си. В много случаи е възможно те да не се обърнат директно към вас, нито да кандидатстват активно за убежище. **Служителите за първи контакт имат основна роля за създаване на атмосфера на доверие и проактивно разпознаване на лицата, които може да пожелаят да кандидатстват за международна закрила, като им предоставят съответната информация относно правото да подадат молба за убежище и ги насочват към подходящи процедури.**

Вж. раздел „Какво следва да направите, ако лицето е изразило желание да кандидатства за международна закрила“ от Практическото ръководство.

15 Как да разпозная, че едно лице търси международна закрила?

Като служители, които първи установяват контакт, вие често ще сте първите представители на вашата държава, с които гражданите на трети държави, пристигнали в ЕС, установяват контакт и с които имат за първи път възможността да дадат израз на желанието си да кандидатстват за убежище.

Трябва да знаете, че хората може да изразят намерение за кандидатстване за международна закрила по различни начини. **Всяка проява на страх от преследване или тежки посегателства, ако бъде отказано влизане, изразена устно или писмено, се определя като такова искане.** Не е необходимо да се използва точната дума „убежище“ или „бежанец“.

Някои от ключовите думи, изрази или послания, които могат да покажат, че лицето може да пожелае да кандидатства за международна закрила, включват **страх да не бъде убито, преследване, изтезания, война и/или страх да не бъде върнато**. Лицето може също така да поиска **помощ, закрила** или да отиде в **служба на ООН или ВКБООН**, или да се срещне с **адвокат**.

Всяко лице, което е дало израз на желанието си да кандидатства за международна закрила, става кандидат за международна закрила с всички права и задължения, произтичащи от този статут, и трябва да бъде насочено към отговорните органи за допълнителна оценка. Не забравяйте, че вашата преценка при влизането е от важно и решаващо значение. Посъветвайте се с прекия си началник, ако имате някакви съмнения относно намеренията на човека пред вас.

Вж. раздел „Разпознайте желанието за кандидатстване за международна закрила“ от Практическото ръководство.

16

Какво следва да направя, ако лицето е изразило пред мен желание да кандидатства за международна закрила?

Веднага щом дадено лице е дало израз на желанието си да кандидатства за международна закрила, **то става кандидат и трябва да бъде насочено към отговорните органи** за допълнителна оценка. Като служители към органа, който по всяка вероятност получава молби за международна закрила, вие сте длъжни да уведомите кандидата къде и как да подаде молбата.

Кандидатите за международна закрила получават известни права и задължения, произтичащи от този статут, включително правото да останат в страната, правото на основни материални условия за приемане, адекватна помощ в случай на специфични процедурни нужди и/или нужди за приемане, правото да получат по-подробна информация относно процедурата за предоставяне на убежище на език, който разбират, и гаранции в случай на задържане. Като служители, които първи установяват контакт, ваша задача е да помогнете за гарантиране на тези права, като насочите кандидатите към съответните органи и организации.

След изготвянето на молбата, тя трябва да бъде регистрирана.

- **Ако сте служители към орган, който е компетентен да регистрира молбата, вие сте длъжни да направите това** в рамките на три работни дни.
- Ако работите за друг орган, следва да препратите молбата **на компетентния орган, така че тя да бъде регистрирана** не по-късно от шест работни дни, след като е била изготвена.

Препоръчва се да водите писмен отчет за получените молби в съответствие с вашето национално законодателство и националната практика.

Не забравяйте, че на кандидатите за международна закрила не бива да се налагат наказания въз основа на незаконното им влизане или пребиваване, при условие че се представят незабавно на органите.

Вж. раздел „Какво следва да направите, ако лицето е изразило желание да кандидатства за международна закрила“ от Практическото ръководство.

17

Какво да направя, ако има признаци, че някой може да има нужда от закрила, но не е дал израз на желание да кандидатства?

Много хора, които може да се нуждаят от международна закрила, не търсят активно убежище. Те например може да не знаят за правото си или за процедурите да направят това, може да са жертви на трафик на хора или да са травмирани от преследване или от трудното пътуване. Освен това лицата, нуждаещи се от международна закрила, често нямат информация за своите права и задължения, имат родственици в друга държава членка, към които се надяват да се присъединят, или са били дезинформирани от трети лица, в това число трафиканти, относно своите възможности за избор. Нереалистично е да се очаква от тях да познават сложностите на процедурата за предоставяне на убежище и на дъблинската процедура, да имат пълно доверие в органите, за да споменат страховете си на границата или в местата за задържане, или да знаят точните думи и изрази, които могат да им дадат достъп до процедурата.

Предоставянето на информация е много важно, за да се гарантира, че лицата, които може да се нуждаят от международна закрила, имат ефективен достъп до процедурата за предоставяне на убежище и са в състояние да вземат добре информирани решения дали да кандидатстват за международна закрила, или не.

Не забравяйте, че част от вашите задължения е да гарантирате, че никой, дори ако не е кандидатствал за международна закрила, няма да бъде върнат до място, където може да бъде подложен на преследване, както и на нечовешко или унижително отношение или наказание, включително изтезания, дори ако е мигрант с нередовен статут. Всяко връщане трябва да се извършва по установени процедури, включващи задължителните правни и други гаранции.

Съветвайте се с прекия си началник винаги когато имате някакви съмнения относно намеренията на лицето пред вас, особено ако връщането му в държавата на произход или транзит може да представлява нарушение на европейското или международното право.

Вж. раздел „Какво да правите, ако лице, което може да има нужда от закрила, не желае да кандидатства за международна закрила“ от Практическото ръководство.

18

Какво става, ако дадено лице е поискало убежище, но имам подозрения, че то само се опитва да злоупотреби със системата?

Всяко лице, което е дало израз на желанието си да кандидатства за международна закрила, става кандидат за международна закрила с всички права и задължения, произтичащи от този статут, и трябва да бъде насочено към отговорните органи за допълнителна оценка.

Не забравяйте, че не е ваша задача да преценявате дали дадено лице се нуждае от международна закрила, или дали изложението му е достоверно. За това отговаря компетентният орган в областта на убежището. Във всяка система за убежище някои молби ще бъдат отхвърлени, а други приети, но всички те трябва да бъдат преценени в съответствие с европейското и международното право.

Добре е все пак да се посъветвате с прекия си началник или да уведомите компетентния орган за основанията на вашите съмнения.

Вж. раздел „Кой може да поиска убежище“ от Практическото ръководство.

19

Какво става, ако не успея да разпозная лице, което желае да кандидатства за международна закрила?

Погрешното разпознаване и пропусъкът да се насочи лицето към компетентните органи могат да доведат до сериозни последици за него. **То може да бъде върнато в държава, където животът или свободата му са застрашени или където ще бъде подложено на преследване, смърт, жестоко и нечовешко унижително отношение или други тежки нарушения на правата на човека.**

Като служители, които първи установяват контакт, вие имате решаваща роля за осигуряване на достъп до закрила за нуждаещите се лица. Посъветвайте се с прекия си началник, ако имате някакви съмнения относно намеренията на човека пред вас.

20

**Понякога чувствам,
че силите ми се
изчерпват или
дори изпитвам
раздразнение
към хората,
с които трябва
да се занимавам
ежедневно.
Нормално ли е това?**

Всеки от служителите, които първи установяват контакт, трябва да изпълнява своите задачи при трудни обстоятелства, срещайки се често с хора от различни култури, различен социален произход и различен житейски опит. Тази интересна, но изключително натоварваща работна среда може да повлияе на психологическото ви състояние. При изпълнение на своите задължения е възможно да изпитвате различни емоции, от състрадание и безразличие до отхвърляне на хората, с които работите всеки ден. Това на свой ред може да засегне ефективността и качеството на вашата работа, на способността ви да вземате правилни решения и на действията ви.

Важно е да сте наясно с тези фактори, както и с личното си положение, и да полагате постоянни усилия, за да сведете до минимум тяхното въздействие. Ако е необходимо, не се колебайте да помолите вашите колеги или началници за помощ или да потърсите професионални консултации.

Вж. раздел „Бъдете наясно със своето лично положение“ от Практическото ръководство.

Достъп до процедурата за предоставяне на убежище

- ▶ **Всяко човешко същество трябва да бъде ценено и зачитано**
- ▶ **Винаги на първо място се предоставят спешни здравни грижи и се задоволяват основните потребности**

1

Всеки може да стане бежанец

Всеки може да има нужда от защита, независимо от своята държава на произход, етническа принадлежност, външен вид или поведение.

2

Всеки има право на защита срещу връщане

Никой не може да бъде експулсиран или върнат в ситуация, където ще бъде изложен на риск от преследване, смъртно наказание, изтезания или друго нечовешко или унижително отношение или наказание. Това правило важи и за недопускане на границата и за всяка форма на принудително извеждане.

3

Лицата в уязвимо положение трябва да бъдат разпознати и да им се окаже необходимата помощ

Мерките, взети в гранично-пропускателните пунктове и в местата за задържане, са от решаващо значение, тъй като там могат да бъдат заявени или открити специалните потребности на лицата в уязвимо положение, включително деца и жертви на трафика на хора.

4

Висшите интереси на детето имат предимство при всички действия, засягащи деца

При преценяване на висшите интереси на детето трябва да се вземат предвид фактори като безопасност и сигурност, възможности за събиране на семейството, благосъстоянието на детето и мнението му в зависимост от неговата възраст и степен на зрялост.

5

Всеки, който пожелае да кандидатства за международна закрила, трябва да бъде информиран за правото му да го направи

Информацията относно правото на убежище трябва да се предоставя на всички лица, които може да имат нужда от международна закрила, за да им се осигури ефективен достъп до процедурата за предоставяне на убежище.

6

Всеки има право да кандидатства за международна закрила

На никого не може да бъде отказан достъп до процедурата за предоставяне на убежище дори ако това лице не отговаря на всички условия за влизане.

7

Всякакъв страх или проява на страх може да се тълкува като искане за международна закрила

Хората могат да изразят намерение за кандидатстване за международна закрила по различни начини. Всяка проява на страх (устна или писмена) от преследване или тежки посегателства, ако бъде отказано влизане, се счита за такова искане. Не е необходимо да се използва думата „убежище“ или „бежанец“.

8

На кандидатите за международна закрила не бива да се налагат наказания поради незаконно влизане или пребиваване

Тези, които се представят незабавно на органите, не бива да бъдат наказвани поради незаконно влизане или пребиваване.

9

Всяка молба трябва да бъде регистрирана или препратена за регистриране на отговорния орган

След изготвянето на молбата тя трябва да бъде регистрирана от отговорния орган. Регистрацията следва да се извърши възможно най-бързо в сроковете, предписани от закона.

10

Принципът на забрана за връщане трябва да се прилага дори когато лицето не кандидатства за убежище

Всяко връщане трябва да се извършва по установени процедури, включващи задължителните правни и други гаранции. Никой не може да бъде върнат в държава, където ще бъде изложен на риск от изтезания, нечовешко или унизително отношение или наказание, дори ако е нарушил законите относно миграцията.

КАК ДА СЕ СДОБИЕМ С ПУБЛИКАЦИИТЕ НА ЕС?

Безплатни публикации:

- един екземпляр: чрез EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- повече от един екземпляр или постери/карти:
от представителствата на Европейския съюз (http://ec.europa.eu/represent_bg.htm),
от делегациите в страни извън Европейския съюз (http://eeas.europa.eu/delegations/index_bg.htm),
като се свържете с услугата Europe Direct (http://europa.eu/europedirect/index_bg.htm)
или като се обадите на 00 800 6 7 8 9 10 11
(безплатен номер в ЕС) (*).

(*) Информацията, както и повечето обаждания са безплатни (възможно е обажданията от мрежата на някои оператори, от обществени телефони или от хотели да бъдат таксувани).

Платени публикации:

- чрез EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Електронната версия на инструмента може да се намери на интернет страниците на EASO и Frontex, заедно с други практически инструменти за служители, установяващи първи контакт, относно достъпа до процедурата за предоставяне на убежище:

<http://easo.europa.eu/accesstoprocedure>

<http://frontex.europa.eu/publications/?c=training>

